

Ikt. szám: SZB-53/2016.

Csongrád Városi Önkormányzat

Dr. Szarka Ödön Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény

Templom utcai „Mesevár” Bölcsőde

Szakmai Programja

2016.

Tartalom

1. Bevezetés
2. Az intézmény neve, székhelye, telephelye
3. Az ellátandó célcsoport és ellátandó terület jellemzői
4. A szolgáltatás célja, feladata, alapelvei
5. A megvalósítani kívánt program - a bábjáték - konkrét bemutatása, a létrejövő kapacitások, nyújtott szolgáltatás elemek, tevékenységek leírása
6. Az intézményen belüli és más intézményekkel való együttműködés módja
7. A feladatellátás szakmai tartalma, módja, a biztosított szolgáltatások formái, a gondozási-nevelési feladatok jellege, tartalma, módja
8. Az ellátás igénybevétele módja
9. Az intézmény által nyújtott szolgáltatásokról szóló tájékoztatás helyi módja
10. Az ellátást igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek - kisgyermeknevelők - jogainak védelmével kapcsolatos szabályok
11. A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültsége biztosításának módja, formái
12. A szakmai program ellenőrzése
13. Mellékletek
 - Megállapodás
 - Szervezeti és Működési Szabályzat
 - Munkaterv

1. Bevezetés

A Dr. Szarka Ödön Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény Templom utcai „Mesevár” Bölcsőde 2016. év szakmai programja „A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről” szóló 15/1998. évi (IV.30.) NM rendelet 4/A §-ában meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelően épül fel.

A szakmai működtetés jogszabályi háttere:

- „A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról” szóló 1997. évi XXXI. törvény
- 235/1997 (XII. 17.) Kormányrendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- „A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenység engedélyezéséről valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi vállalkozói engedélyről” szóló 259/2002. (XII. 18.) Korm. rendelet
- 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- „A személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi alapellátások formáiról, azok igénybevételéről és fizetendő térítési díjakról” szóló többször módosított 6/2013. (II. 25.) Önkormányzati rendelet
- „A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről” szóló 15/1998. (IV. 30) NM rendelet
- 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- „A családok támogatásáról” szóló 1998. évi LXXXIV. törvény

Bölcsődénkben a nevelés-gondozás a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja és a Bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályai alapján, az ellátandó célcsoport igényeit és szükségleteit alapul véve folyik.

2. Az intézmény neve, székhelye, telephelye

Intézmény neve: **Dr. Szarka Ödön Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény**
Az intézmény székhelye: 6640 Csongrád, Gyöngyvirág u. 5.
Alapító szerv neve: Csongrád Városi Önkormányzat
Az intézmény fenntartója: Csongrád Városi Önkormányzat
Székhelye: Csongrád, Kossuth tér 7.

Telephelyei:

Személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátás:

6640 Csongrád, Vasút u. 92.:

- **Gondviselés Háza Csongrád** - ápolást-gondozást nyújtó intézmény
- **Szociális Ápoló Otthon** - átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény

Egészségügyi alapellátás keretében:

6640 Csongrád, Szőlőhegyi u. 19.:

- **Védőnői Szolgálat**

6640 Csongrád-Bokros, Hámán K. u. 1.

- **Védőnői Szolgálat**

6640 Csongrád, Kossuth tér 1.

- **Védőnői Szolgálat**

6645 Felgyő Széchenyi u.2.

- **Védőnői Szolgálat**

6640 Csongrád, József A. u. 1.

- **Központi Orvosi ügyelet**

Egészségügyi szakellátás- járóbeteg szakellátás keretében:

6640 Csongrád, Dob u 3-5.

- **Reumatológiai Járóbeteg Szakellátás**

Gyermekjóléti alapellátás keretében – gyermekek napközbeni ellátása:

- **Templom utcai „Mesevár” Bölcsőde**

Cím: 6640 Csongrád, Templom utca 4-8.

Telefon: 63/898-055

Szakmai vezető: Márténé Papp Klára

E-mail: bolcsode@csongrad.hu

Csongrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala

Jellemzője: határozatlan idejű

Engedélyezett férőhelyek száma: 51 férőhely

A bölcsőde szervezetileg önálló szakmai intézményként működik.

Feladat jellegétől függően napos bölcsőde.

- **Széchenyi úti „Kuckó-mackó” Bölcsőde**

Cím: 6640 Csongrád, Széchenyi út 27.

Telefon: Tel: 63/898-053

Szakmai vezető: Márténé Papp Klára

E-mail: bolcsode@csongrad.hu

Csongrád Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala

Jellemzője: határozatlan idejű

Engedélyezett férőhelyek száma: 24 férőhely

A bölcsőde szervezetileg önálló szakmai intézményként működik.

Feladat jellegétől függően napos bölcsőde.

Intézmény fenntartója:

Csongrád Városi Önkormányzat

Cím: 6640 Csongrád, Kossuth tér 7.

Telefon: 63/571-900

3. Az ellátandó célcsoport és ellátandó terület jellemzői

Az ellátandó célcsoport:

Bölcsődénkben a gyermekjóléti alapellátás részeként azon **családban nevelkedő – 20 hetestől – 3 éves korú gyermekek** számára biztosítunk életkoruknak megfelelő szakszerű gondozást, nevelést, napközbeni ellátást, akiknek szülei, nevelői, gondozói

- munkavégzésük,
- munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük,
- betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni,
- akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége,
- akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel,
- akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek,
- akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

A 4. életévének betöltését követő augusztus 31-ig biztosítjuk azon **gyermek** bölcsődei gondozását, nevelését, **aki testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre.**

Bölcsődénk biztosítja az **enyhe értelmi fogyatékos és mozgásukban enyhén akadályozott gyermekek** ellátását.

A bölcsődei felvétel során **előnyben részesítjük** azt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

Az intézmény ellátási területe:

„A személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi alapellátások formáiról, azok igénybevételéről és fizetendő térítési díjakról” szóló többször módosított 6/2013. (II. 25.) Önkormányzati rendelet 2. §-a alapján **Csongrád Városi közigazgatási területe.**

A bölcsőde az **alapellátáson túli szolgáltatásként játszócsoport** működtetésével segíti azon családokat, akik gyermekük gondozásáról otthon gondoskodnak.

4. A szolgáltatás célja, feladata, alapelvei

A bölcsődei nevelés-gondozás célja:

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi / etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával **elősegíteni a harmonikus fejlődést.**

Célunk a bölcsődés kor végére:

- nagyon sok területen önálló a gyermek: egyedül étkezik, öltözködik, tisztálkodik, legfeljebb apró segítséget igényel,
- már nem csak a szoros felnőtt-gyermek kapcsolatban érzi magát biztonságban, hanem szívesen játszik társaival is,
- jól tájékozódik környezetében,
- ismeri a napi eseményeket a csoportban kialakított szokásokat, szabályokat az ezekhez való alkalmazkodás nem jelent nehézséget számára,
- környezete iránt nyitott, érdeklőd minden, szívesen vesz részt új tevékenységekben,
- gazdag szókincse van, elsősorban beszéd útján tart kapcsolatot felnőtellel, gyermekkel,
- a gyermekek többsége szobatiszta.

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata:

A családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának biztosításával az egészséges (20 hetes - 3 éves) és a sajátos nevelésű igényű (20 hetes - 6 éves) gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődés elősegítése.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása:

- a harmonikus testi és lelki fejlődéshez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése, a fejlődés támogatása,
- a primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése,
- egészségvédelem, egészségnevelés, a környezethez való alkalmazkodás és az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakulásának segítése (a testi-lelki harmónia kialakulását és megőrzését segítő napirend – ezen belül: étkezés, mosakodás, öltözködés, alvás, szobatisztaságra nevelés, pihenés, levegőzés, játék, mozgás)
- szükség esetén speciális szakember bevonásával prevenciós és korrekciós feladatok ellátása.

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése:

- derűs légkör biztosítása, a bölcsődebe kerüléssel járó nehézségek lehetőség szerinti megelőzése, illetve csökkentése, a gyermekek segítése az esetlegesen átélt nehézségeik feldolgozásában,
- a kisgyermeknevelő-gyermek között szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő kapcsolat kialakulásának segítése,
- az egyéni szükségletek kielégítése a csoportban élés helyzetében, az én tudat egészséges fejlődésének segítése,
- a bizalmon és elfogadáson alapuló társas kapcsolatok alakulásának, az együttélés szabályai elfogadásának, a másik iránti nyitottság, empátia és tolerancia fejlődésének segítése,
- lehetőségteremtés a kisgyermeknevelővel és/vagy a társakkal közös élmények szerzésére az én érvényesítés és a tolerancia egyensúlyának irányába befolyásolva a gyermek fejlődését,
- a kommunikatív képességek fejlődésének segítése a kommunikációs kedv felébresztésével és fenntartásával (meghallgatás, figyelem, kérdések megválaszolása),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi és/vagy mozgássérült, az elhanyagolt gyermekek nevelése-gondozása speciális többlet-törődéssel, szükség esetén más szakemberek bevonásával.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése:

- az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének segítése,
- a gyermek életkorának, érdeklődésének megfelelő tevékenységek lehetőségének biztosítása,
- a gyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása,
- az önálló aktivitás és a kreativitás támogatása,
- az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése,
- ismeretnyújtás, a tájékozódásnak, a tapasztalatok és élmények feldolgozásának segítése,
- a gyermek tevékenységének támogató-bátorító odafigyeléssel kísérése, megerősítése, az önkifejezés lehetőségeinek megteremtése az egyes helyzetekben.

A bölcsődei nevelés-gondozás alapelvei:

- **A családi nevelés elsődlegességének tisztelete:** a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A bölcsőde a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és lehetőség szerint erősítve vesz részt a gyermekek gondozásában, nevelésében, illetve szükség esetén lehetőségeihez mérten törekedve a családi nevelés hiányosságainak kompenzálására, korrigálására. Mindezek értelmében fontos tehát a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsőde életébe.
- **A gyermeki személyiség tiszteletének elve:** a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – a kisebb körű kompetenciából fakadó nagyobb segítségigénye / ráutaltsága miatt különleges védelem illeti meg. A bölcsődei nevelés-gondozás érték közvetítő és értékteremtő folyamat, amely a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásával.
- **A nevelés és gondozás egységének elve:** a nevelés és a gondozás elválaszthatatlan egységet alkotnak. A nevelés tágabb, a gondozás szűkebb fogalom: a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.
- **Az egyéni bánásmód elve:** a gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a felnőtt őszinte érdeklődése, figyelme, megbecsülése, a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőség biztosítása az egyes élethelyzetekben, a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése. A kisgyermeknevelő meleg, szeretetteljes odafordulással, a

megfelelő környezet kialakításával, a gyermek életkori- és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését. Fontos, hogy a bölcsődébe járó gyermekek mindegyike folyamatosan érezze a róla gondoskodó felnőtt elfogadását akkor is, ha lassabban fejlődik, akkor is, ha esetleg több területen jelentős eltérést mutat az átlagos fejlődéstől, ha sajátos nevelési igényű, ha viselkedése bizonyos esetekben különbözik a megszokottól, emiatt nehezebben kezelhető. A kisgyermeknevelő elfogadja, tiszteletben tartja a gyermek vallási, nemzetiségi/etnikai, kulturális hovatartozását, és a lehetőségek szerint segíti az identitástudat kialakulását és fejlődését, segíti a saját és a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

- **A biztonság és a stabilitás elve:** a gyermek személyi- és tárgyi környezetének állandósága („saját” gondozónő-rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét. A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakulását. A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.
- **Az aktivitás, az önállósulás segítésének elve:** a gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, az önállóság és az aktivitás tevékenység-specifikusságának, fizikai és pszichés állapottól függésének elfogadása, a gyermek felé irányuló szeretet, elfogadás és empátia fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat. A biztonságos és tevékenységre motiváló személyi és tárgyi környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása, a gyermek meghallgatása, véleményének figyelembevétele, a kompetenciájának megfelelő mértékű döntési lehetőség biztosítása a bölcsődei nevelés-gondozás egyik kiemelt feladata. A kisgyermeknevelő az élményszerzés lehetőségének biztosításával, saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésformákkal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.
- **Az egészséges nevelő hatások elve:** A nevelés érték közvetítés és értékteremtés egyben. Eredményessége érdekében fontos, hogy a gyermekkel foglalkozó felnőttek – a közöttük lévő személyiségbeli különbségek tiszteletben tartásával – a gyermek elfogadásában, a kompetenciájának és pillanatnyi szükségleteinek megfelelő fizikai és érzelmi biztonság és szeretetteljes gondoskodás nyújtásában, öntevékenységének biztosításában egyetértsenek, az alapvető értékek, erkölcsi normák és célok tekintetében nézeteiket egyeztessék, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítsék.

5. A megvalósítani kívánt program - a bábjáték - konkrét bemutatása, a létrejövő kapacitások, nyújtott szolgáltatás elemek, tevékenységek leírása

A bábjáték az emberiség kultúrtörténetének ősi eleme. A bábu, a báb elmondhatja, megteheti, amit az ember nem. Átlépheti a tér és az idő határait, átléphet bármit, ami volt, van, s amit az emberi elme kitalál. Sír vagy örül velünk vagy helyettünk. Akármit tesz is, nem haragszunk rá, és képes átsegíteni megoldhatatlannak látszó helyzeteken.

A bábszínház mindig varázslat. A kisebbek először tátott szájjal csodálják a megelevenedő bábokat, később maguk is szívesen részt vesznek a csoda megteremtésében. Minél többször kapnak lehetőséget, annál közelebb kerülnek egymáshoz. A művelt, szeretni tudó, másokért és önmagukért felelősséget vállalni képes, érzelmekben gazdag, empatikus felnőtté nevelést nem lehet elég korán elkezdni.

A gyerekek mindig nagy örömmel fogadják az életre kelt bábokat. A bábjáték olyan eszköz, amellyel a gyermek, játék közben rendszerbe tudja foglalni a már meglévő ismereteit, következtetésekre, összehasonlításokra, általánosításokra tud általa jutni. A bábjáték beilleszthető az éves bölcsődei nevelési programba, hiszen minden évszakban adódnak olyan lehetőségek, ahol a báb használatával színesebbé, örömtelibbé tudjuk varázsolni a gyermekek életét, és általuk maradandó élményeket, ismereteket tudunk nyújtani.

A bábjáték személyiségfejlesztő hatása kisgyermekkorban

A kisgyermek harmonikus személyiségfejlődéséhez szükséges megbízható alapot az értő, figyelő, gondoskodó környezet biztosítja. A gyermek személyiségének harmonikus kialakulásában nagy segítséget nyújt a játék, a mese, és a báb. Mindhárom tevékenység a gyermeki képzeletet fejleszti, segít a világ megismerésében, tapasztalatszerzésben. A világ megismerésében a látás, a hallás mellett a tapintásnak, fogásnak, ízlelésnek és a mozgásos élménynek is egyenrangú szerepe van.

A bábjáték megoldási lehetőségeket kínálja az alábbi problémákra:

- **Én központúság, egocentrizmus:** Azt hiszi a gyermek, hogy ő van a világ középpontjában, úgy gondolja, hogy a világ dolgai ő érte vannak. Olyan történeteket kell neki előadni, amelyben ráismer saját életére, amelyekben azonosulni tud a figurával.
- **Félelem, erős biztonságigény:** A bölcsődébe kerüléskor felerősödik a gyermek szeparációs szorongása, melynek oka a gyermek félelme attól, hogy elveszti, vagy elhagyják az általa szeretett személyek. A bábjátékok szereplői is sokszor félnak, vagy szomorúak, de mindig találnak egy barátot, vagy egy felnőttet, aki segít nekik eligazodni a világban. A bábjáték bátorítja a gyermeket, hogy legyen kitartó és nézzen szembe a félelmeivel.
- **Emocionális, azaz érzelmi beállítottság:** Nagymértékben jellemzi a gyermekeket. A gyermek önállósodási és én érvényesítésre irányuló próbálkozásai sokszor akadályba ütköznek. Az érzelmi azonosulás során a gyermek is átéli a bábhős helyzetét, azonosul a viselkedésével és átveszi az érzelmek széles skáláját. (szeretetet, féltékenységet, aggodást, örömet stb.)
- **Tárgyias, képszerű gondolkodásmód:** A bábjáték segítségével a viselkedési normákat maradandóbban jegyzi meg. A gyermek számára vonzó módon lehet előadni az elsajátítandó viselkedést.
- **Végletes ellentétekben gondolkodás:** A gyermek úgy rendszerezi az ismereteit, hogy azokat ellentétekre osztja. A bábjátékban is ugyanez a szélsőség uralkodik, alakjait határozott tulajdonságokkal jeleníti meg, így azok egyértelműen jók vagy rosszak. A gyermek így tanul meg különbséget tenni jó és a rossz között.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a bölcsődében alkalmazott bábjáték leegyszerűsített, tömör cselekvések által mutatja be a gyermeknek az élet problémáit, mindezt úgy, hogy a gyermek megértse a lényegét, és egyben megtalálja a megoldást is. Így a bonyolult összefüggések nem zavarják össze a kisgyermeket. A bábbal mindig mosolyra lehet fakasztani a gyerekeket. A bábfigura simogat, dicsér, kérdez, énekel, táncol, rövidebb mesét is elő lehet vele adni. A báb is olyan helyzetekbe kerül, mint a kisgyermek, a játék során sok bonyodalom, nehézség szövi át az életét, de mindig van segítség. A bábjáték során látott világos cselekményeket a gyerekek később is fel tudják idézni, így az segíti a világban való eligazodást. A bábbal való

azonosulás során bővül a világról szóló ismeretük, fejlődik az értelmük, ízlésük, kialakul a kapcsolatuk a világgal, amely elősegíti a gyermekek kiegyensúlyozott személyiségfejlődését és társas kapcsolataik alakulását is.

A megvalósítás eszközei:

- Bábjáték éneklés, mondókázás közben.

A bábozásban jártas szakember ki tudja emelni a játék hangulatát a hangerővel, hangszínnel, változó hangmagassággal, és a mimikával. A báb segíti a gyermeket egy-egy új mondóka, ének megtanulásában.

- Bábjáték altatásnál. Simogatásával megnyugtatja a gyermeket.

A kisgyermeknevelők célja:

- beszoktatás megkönnyítése, vigasztalás
- az oldott hangulat megteremtése
- a kisgyermeknevelő és a gyermek közötti kapcsolat megerősítése
- az éneklés, mondókázás megszerettetése
- az élménynyújtás
- ismeretadás
- a gyermek képzelőerejének fejlesztése
- empátia fejlesztése

A kisgyermeknevelők feladata:

- mesék, versek, énekek kiválasztása, amelyeket el lehet bábozni a gyerekeknek korosztályuknak megfelelően
- beszéde érzelmi töltésű, megfelelő tempójú és hangsúlyú, tiszta, érthető legyen
- a bábok látható, elérhető helyen lévő elhelyezése
- érdeklődés felkeltése a bábjáték iránt
- bábkészítés
- lehetőséget biztosít, hogy a gyermek is kipróbálhassa a bábozást

6. Az intézményen belüli és más intézményekkel való együttműködés módja

Védőnői Szolgálat

A bölcsődei ellátás Dr. Szarka Ödön EESZI-hez való áthelyezése a Védőnői Szolgálattal való szorosabb együttműködést teszi lehetővé.

Bölcsődék-óvodák kapcsolata

A Csongrádi Óvodák és Bölcsődék Igazgatósága tagintézményei között a szakmai kompetencia elismerésén alapuló együttműködés alakult ki. A gyermekek gondozását-nevelését ellátó szakemberek egymás munkája iránt érdeklődőek, nyitottak. Olyan tartalmas kapcsolat fenntartására törekszünk, mely megkönnyíti a gyermekek bölcsődéből óvodába történő átmenetét.

Egyéb kapcsolatok:

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával törekszünk jól működő kapcsolatokat kialakítani és fenntartani az alábbi intézményekkel/személyekkel:

- Csongrád Városi Önkormányzat,
- Gyámhatóság,
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat,
- Nevelési tanácsadó,
- gyermekorvosok,
- élelmezésvezető.

Az intézmények közötti jelzőrendszer működtetésével a szociálisan rászoruló családok gyermekeinek megsegítésére törekszünk.

Az intézményekkel való együttműködés sok tekintetben hozzájárulhat a bölcsődei ellátás fejlődéséhez, az ellátást igénybe vevő családok szükségleteihez, elvárásaihoz történő igazodást segítheti.

7. A feladatellátás szakmai tartalma, módja, a biztosított szolgáltatások formái, a gondozási-nevelési feladatok jellege, tartalma, módja

A bölcsődei alapellátás keretében **biztosítjuk a gyermekek életkorának, fejlettségi szintjének, szükségleteinek megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkoztatást és étkeztetést.**

A bölcsődei nevelés-gondozás a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Kisgyermeknevelőink a gyermekek harmonikus fejlődésének érdekében törekszenek **családi és a bölcsődei nevelés-gondozás összhangjának megteremtésére, a szülőkkel való partneri kapcsolat kialakítására.** A szülő ismeri legjobban a gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit ezzel segítve a kisgyermeknevelőt az egyéni bánásmód kialakításában, aki szaktudásával, tapasztalataival tudja segíteni a szülőt gyermeke nevelésében. A személyre szabott bölcsődei nevelés-gondozás kialakítása érdekében a szülők és a kisgyermeknevelők folyamatosan, kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermek fejlődéséről.

A kapcsolattartásnak, tájékoztatásnak több formáját alkalmazzák a kisgyermeknevelők úgy, mint családlátogatás, beszélgetés érkezéskor és hazamenetelkor, üzenő füzet, szülői értekezletek, hirdetőtábla, nyílt napok, szervezett programok.

A kisgyermeknevelők a beszoktatás megkezdése előtt felajánlják a **családlátogatás** lehetőségét a szülőknek, melyre a szülő által megjelölt időpontban kerül sor. A családlátogatás lehetőséget nyújt arra, hogy a szülő bővebben informálódjon a bölcsődei életéről, jobban megismerje azokat a kisgyermeknevelőket, akikre gyermekét bízta. Célja a családdal való kapcsolatfelvétel, a gyermeknek és a szülőknek otthoni környezetben való megismerése.

A **beszoktatás** során a családdal való együttműködést helyezzük előtérbe. Az anya vagy az apa jelenléte biztosságot ad a kisgyermeknek, és megkönnyíti az új környezethez való alkalmazkodását, ezért törekszünk a szülővel történő fokozatos beszoktatásra. A kisgyermek és a kisgyermeknevelő között fokozatosan kialakuló érzelmi kötődés segíti a gyermeket új környezetének elfogadásában, megkönnyíti a beilleszkedést a bölcsődei közösségbe, mérsékeli az adaptáció során mutatkozó stressz reakciók súlyosságát, időbeni elhúzódását.

A személyi állandóság elvét alapul véve a nevelés-gondozás során a **„saját gondozónő”-rendszert** alkalmazzuk. A gyermeket saját kisgyermeknevelője szoktatja be a bölcsődébe és felmenőrendszerben ő gondozza-neveli, segíti át a bölcsődei élet során adódó nehézségeken. Ő kíséri figyelemmel a gyermek fejlődését, vezeti a feljegyzéseket, törzslapját, naplóját, ő tartja számon az újabb fejlődési

állomásokat. Az ölelkezési időben idejét elsősorban a „saját” gyermekei gondozására, nevelésére fordítja.

A bölcsődénkben életkor szerint homogén és vegyes **csoporthok** egyaránt előfordulnak. A vegyes csoportokban törekszünk arra, hogy a saját gondozónő rendszert figyelembe véve a kisgyermeknevelők saját gyermekei életkor szerint homogén csoportot alkossanak. Bölcsődénkben 12 és 14 fős csoportokat működtetünk. A gyermekek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba járnak.

A kisgyermek jél jól szervezett, folyamatos és rugalmas **napirend** alapján végzik a gyermekek ellátását ezzel biztosítva a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, megteremtve a biztonságérzetet, a kiszámíthatóságot, az aktivitás és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül az egyes gyermek igényeinek kielégítése úgy történik, hogy közben a csoport élete is áttekinthető legyen, a gyermekek tájékozódhassanak a várható eseményekről. Ez egyben a csoport belső nyugalmát is biztosítja. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremti meg – s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt. A kisgyermeknevelők a napirend kialakításakor figyelembe veszik a gyermekcsoport életkori összetételét, fejlettségét, szükségleteit, az évszakokat, az időjárást, a csoportlétszámot, a személyi állandóságot, a bölcsőde tárgyi feltételeit, nyitva tartását.

A kisgyermeknevelők a gyermekek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamat alakulásáról való tájékozódás céljából a módszertani javaslatokban megfogalmazott módon **dokumentációt** vezetnek.

A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja. A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok a tárgyszerűség, a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség és folyamatosság.

Intézményünk szakmai vezetője „A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények ágazati azonosítójáról és országos nyilvántartásáról” szóló 226/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet alapján az elektronikus igénybevevői nyilvántartást naprakészen vezeti.

A bölcsődei alapellátás során célunk a gyermekek testi-lelki harmóniájának elősegítése, melyhez hozzátartozik a személyi- és tárgyi környezettel való harmónia is, ezért a nevelés-gondozás valamennyi helyzetében lehetőséget biztosítunk a kisgyermek számára ahhoz, hogy érdeklődésüknek, pillanatnyi pszichés szükségleteiknek megfelelően ismerkedhessenek személyi- és tárgyi környezetükkel úgy, hogy viselkedési mintát és segítséget kapjanak az optimális és sokoldalú fejlődéshez és szocializációhoz. A gondozás (testi szükségletek kielégítése) és a játék során lényegesnek tartjuk a gyermek szabad aktivitás iránti igényének és kompetencia érzésének erősítését.

Kisgyermeknevelőink arra törekszenek, hogy a bölcsődei élet legyen élvezetes, részvételre motiváló és kielégítő tanulási élményeket biztosító, társas közegben zajló, interakciót ösztönző. A gyermekek számára biztosítjuk, hogy koruknak és fejlettségüknek megfelelően vegyenek részt az egyes élethelyzetek, tevékenységek előkészítésében, kiválasztásában, alakításában. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja a gyermek pozitív önértékelésének erősítése és a különböző faji, kulturális, vallási, nyelvi, nemi valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségektelének kialakítása.

- **Napközbeni ellátás:** a gyermekjóléti alapellátás részeként biztosítja a családban nevelkedő kisgyermek szakszerű gondozását és nevelését.

Gondozás: Bensőséges interakciós helyzet kisgyermeknevelő és gyermek között, melynek elsődleges célja a gyermek testi szükségleteinek kielégítése. A gondozás jelentős mértékben befolyásolja a szokáskialakítást és az önállósodást. A személyes és a szociális kompetencia kialakulásának

érdekében kisgyermeknevelőink biztosítják a gyermekek számára, hogy aktívan részt vehessenek a gondozási helyzetekben, lehetőségük legyen úgy próbálkozni, hogy közben érezzék a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a kisgyermeknevelők megerősítéssel, dicsérével jutalmazták ezzel növelve a gyermekek együttműködési kedvét, a sikertelenségért viszont nem jár elmarasztalás. Fontosnak tartjuk az elegendő idő biztosítását, mivel az egyes mozzanatok megtanulása hosszú gyakorlást igényel. A gondozás során a kisgyermeknevelő és gyermek közötti kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelő gyermekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására. Bölcsődénkben a gondozáshoz szükséges tárgyi feltételek biztosítva vannak.

Játék: A gyermekkor legfontosabb tevékenysége. Segíti a gyermekeket a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi fejlődésüket. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok fejlődésére is. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését. A kisgyermeknevelők a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásukkal támogatják az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményeznek, szerepet vállalnak a játékban. Ötleteikkel, javaslataikkal színesítik a játék tartalmát.

Mondóka, ének: Érzelemben segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez. A bölcsődei zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a gyermek további zenei fejlődésére. Kisgyermeknevelőink sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre adnak lehetőséget úgy, mint a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő kellemes ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmikus szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, közös éneklés. A kisgyermeknevelők gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodva felelősséggel választják ki és alkalmazzák a játékos mondókákat, gyermekdalokat, népdalokat. Céljuk a kisgyermek érdeklődésének felkeltése, esztétikai érzékenységük, zenei ízlésük fejlesztése, a hagyományok megismerésének segítése. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázással, énekléssel, zenehallgatással pozitív érzelmeket keltenek, örömeleményt, érzelmi biztonságot adnak a kisgyermeknek. Az ismétlődésekkel, a játékos mozdulatokkal megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet.

Vers, mese: A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi-, értelmi- (ezen belül beszéd, gondolkodás, emlékezet és képzelet) és szociális fejlődésére. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmen keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így a kisgyermek számára alapvető érzelmi biztonság egyszerre feltétel és eredmény. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. Fejődik emberismerete, a főhőssel való azonosulás fejleszti empátiáját, gazdagodik szókincse. A mese segíti az optimista életfilozófia és az önálló véleményalkotás alakulását. A bölcsődénkben a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van, a könyvek a gyermekek számára hozzáférhető könyvespolcokon kerültek elhelyezésre. Kisgyermeknevelőink a napi tevékenységbe beépítve a gyermekek érzelmi állapotát és igényeit figyelembe véve verselnek, mondókáznak a gyermekeknek.

Alkotó tevékenységek: Az öröm forrása maga a tevékenység – az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés, az alkotás – nem az eredmény. A kisgyermeknevelők a feltételek biztosításával, az egyes technikák megmutatásával, a gyermek pillanatnyi igényeinek megfelelő technikai segítséssel, az alkotókedv ébren tartásával, a gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével, megőrzésével segítik az alkotó tevékenységek iránti érdeklődést és a személyiségfejlődésre gyakorolt hatások érvényesülését.

Mozgás: Csecsemő- és kisgyermekkorban a mozgás alapvető formái alakulnak ki, fejlődnek. A mozgásigény rendkívül nagy, az egészséges gyermek örömmel gyakorolja a mozgást. A játékeszközök szerepe az érdeklődés felkeltése, a mozgás aktivitás fenntartása. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására ad lehetőséget. Mind a szobában, mind az udvaron illetve a teraszon biztosítjuk a gyermekek számára szükséges mozgásteret, balesetmentes környezetet, mozgásfejlesztő játékokat, melyek használata során gyakorolják az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a mozgásuk. A csecsemőknek védett, a mozgáshoz elegendő helyet biztosító hempergőket, elkerített szobasarkokat alakítottunk ki. A nagymozgásos játékokra mind a szabadban, mind a szobákban lehetőséget biztosítunk. A szobai játékok sokféleségük folytán a kéz finommozgását és a nagymozgásokat is fejlesztik.

Egyéb tevékenységek: Ezen tevékenységek során az öröm forrásai az együttesség, a közös munkálkodás és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A gyermekek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség a fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. A helyzetek lényeges tanulási lehetősége az egymásra épülő elemekből álló műveletsorhoz igazodással próbálkozás, az együttműködés és a feladatok megosztása. Az egyes tevékenységek fejlesztik az ízlést, a hétköznapi élet esztétikumára iránti igényességet, a mások felé fordulást, mások igényeinek figyelembe vételét és az empátiát.

Tanulás: A bölcsődei nevelés-gondozás területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük, a teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődében nincs helye. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenység. A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés. A kisgyermekkor tanulás szinterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és kommunikáció. A tanulás formái: utánzás, spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók.

- **Játszócsoport:** Bölcsődénk azon 0-6 éves korú gyermekek és szülei részére, akik gondozásáról- neveléséről szülei otthon gondoskodnak hétköznapiokon délelőtt 10.00-12.00 óráig játszócsoportot működtet. A játszócsoport keretén belül a bölcsődei csoportok szabad férőhelyein szakképzett kisgyermeknevelő biztosítja az ismerkedés és együtt játszás lehetőségét. Hetente egy alkalommal csütörtökönként a szülők és gyermekeik számára a szakmai vezető tematikus foglalkozásokat szervez.

8. Az ellátás igénybevételének módja

A bölcsődei ellátás igénybevételére irányuló **kérelmet a bölcsődék szakmai vezetőjénél lehet előterjeszteni.**

A szakmai vezető **jelentkezési lapot tölt ki**, melyen rögzíti a gyermek és a szülő/törvényes képviselő adatait, továbbá hogy az ellátást mely időponttól igénylik. **Tájékoztatja** a szülőt/törvényes képviselőt a beszoktatás módjáról, az intézmény által nyújtott szolgáltatásokról, a fizetendő térítési díj összegéről és a térítési díj csökkentése érdekében igénybe vehető támogatások formáiról.

A bölcsődei ellátás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő/kérelmező szülője/törvényes képviselője kérelmére történik.

A gyermek bölcsődébe történő felvételét a szülő hozzájárulásával kezdeményezheti a területi védőnő, a házi gyermekorvos, a szociális illetve családgondozó, a gyermekjóléti szolgálat továbbá a gyámhatóság.

A gyermek bölcsődébe történő felvételéről az intézményvezető telefonon vagy írásban értesíti a kérelmező szülőjét/törvényes képviselőjét. Az ellátás igénybevételének elutasítása esetén a kérelmező szülőjét/törvényes képviselőjét az intézményvezető írásban értesíti.

A gyermekjóléti alapellátások **igénybevételének megkezdése előtt** az intézményvezető a kérelmező szülőjével/törvényes képviselőjével írásban **megállapodást köt.**

A megállapodás tartalmazza:

1. az ellátás kezdetének időpontját,
2. az intézményi ellátás időtartamát,
3. a gyermek számára nyújtott szolgáltatások és ellátások tartalmát, módját,
4. a térítési díj megállapítására és megfizetésére vonatkozó szabályokat,
5. az ellátás megszüntetésének módját,
6. a gyermek és törvényes képviselője személyazonosító adatait

9. Az intézmény által nyújtott szolgáltatásokról szóló tájékoztatás helyi módja

- intézményi weboldalon
- fenntartói weboldalon: www.csongrad.hu
- helyi televízióban
- helyi lapban
- gyermekorvosok rendelőiben
- védőnői szolgálat hirdetőtábláin
- város hirdetőtábláin való közzététel
- gyermekjóléti szolgálat munkatársainak tájékoztatása
- érdekképviselői szervek tájékoztatása

**10. Az ellátást igénybe vevők és a személyes gondoskodást végző személyek -
kisgyermeknevelők - jogainak védelmével kapcsolatos szabályok**

A kisgyermeknevelők a bölcsődei nevelés-gondozás során tevékenységüket a gyermeki és szülői jogok és kötelességek figyelembe vételével végzik.

Az ellátásban részesülő **gyermek joga**, hogy:

- segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, valamint önálló életvitelének megteremtéséhez,
- amennyiben hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez,
- fogyatékos, tartós betegség esetén a fejlődését és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön,
- a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön,
- emberi méltóságát tiszteletben tartás, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információk ártalommal szemben védelemben részesüljön, ne vessék alá kínzásnak, testi fenyegetésnek és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak,
- a hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben-gondozásban részesüljön.

A **szülő joga** és kötelessége hogy:

- gyermekét családban gondozza, nevelje és a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételeket – különösen a lakhatást, étkezést, ruházattal való ellátást –, valamint az oktatásához és az egészségügyi ellátásához való hozzájutást biztosítsa,

- a gyermeke nevelkedését segítő ellátásokról tájékoztatást, neveléséhez segítséget kapjon,
- megválassza azt az intézményt, melyre gyermeke nevelését-gondozását bízta,
- megismerhesse a gyermekcsoportok életét,
- megismerje a bölcsőde nevelési-gondozási elveit,
- véleményt mondjon, illetve javaslatot tegyen a bölcsőde működésével kapcsolatban,
- megismerje saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat,
- a gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és szervekkel, továbbá a hatóságokkal együttműködjön.

A kisgyermeknevelők jogainak védelme:

- az intézmény biztosítja, hogy a dolgozók munkavégzésének feltételei a hatályos jogszabályok szerint valósuljanak meg, az újonnan belépő dolgozókat tájékoztatja az intézmény szervezeti felépítéséről a munkavégzéssel kapcsolatos ismeretekről, az őket megillető jogokról és kötelezettségekről,
- a dolgozók munkakörének megnevezése és fizetési osztályba sorolása a 257/2000. (XII.26.) Kormányrendelet alapján történik,
- a munkáltató az egészségvédelemmel, balesetvédelemmel és munkavédelemmel kapcsolatos szabályokat alkalmazva biztosítja a biztonságos munkavégzés feltételeit,
- a kisgyermeknevelőt megilleti munkájával kapcsolatban az a jog, hogy hozzájusson a szükséges információkhoz,
- a kisgyermeknevelőt megilleti az a jog, hogy személyét megbecsüljék, kisgyermeknevelői tevékenységét – amennyiben megfelelő színvonalú - elismerjék,
- munkája során védelemre jogosult a vele szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben,
- munkája során a gyermekek érdekeit tarja elsődlegesnek, de ez nem sértheti egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit, jogait.

11.A szolgáltatást nyújtók folyamatos szakmai felkészültsége biztosításának módja, formái

A kisgyermeknevelők „A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról” szóló 9/2000. (VIII. 4.) SZCSM rendelet rendelkezései alapján folyamatos szakmai továbbképzésben kötelesek részt venni. A továbbképzési időszak tartalma alatt minősített továbbképzéseken – szakmai tanfolyam, szakmai személyiségfejlesztő foglalkozás, szakmai tanácskozás, szakmai műhely - vesznek részt, az intézmény vezetője által készített továbbképzési tervben rögzítettek szerint. Kisgyermeknevelőink a BDDSZ honlapján hozzáférhető aktuális ajánlások, segédletek és módszertani levelek nyomán követésével törekszenek ismereteik folyamatos szinten tartására, bővítésére.

12. A szakmai program ellenőrzése

Minden év február 1-ig beszámolási kötelezettség Csongrád Városi Önkormányzat Képviselő-testülete Egészségügyi és Szociális Bizottsága felé, a szakmai programban meghatározott, kiemelt feladatokról.

Csongrád, 2016. július 01.

